

9

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
RĒZEKNES (РЕЗЕКНĒ) APRINĀ KOMITEJA

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

PA - 70. fonds

1918.g.decembris-1920.g. februāris

Līdz 1919.g. Latvijas Sociāldemokrātijai (LSD) Latgalē savu organizāciju nebija. 1917. gadā Rēzeknē darbojās boļševiku organizācija, kura ietilpa Krievijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partijas (KSDSP) sastāvā.

Pēc latviešu strēlnieku un citu Sarkanās Armijas daļu ienākšanas Rēzeknē 1918.g. 30. novembrī, tika uzsākta LSD organizācijas veidošana.

Izvērst organizācijas darbību palīdzēja no LSD CK Krievijas biroja atsūtītie partijas darbinieki M. FRIDRIHSONS un K. EGLĪTIS, kā arī Padomju Latvijas valdības priekšsēdētāja biedrs I. LENCMA-NIS un R. EIHE, kuri tajā laikā atradās RĒZEKNĒ.

1918.g. 8. decembrī darbu sāka LSD Rēzeknes apriņķa komiteja¹. Tās uzdevums bija nekavējoties organizēt līdzjutēju šūniņas visos pagastos. 1919.g. 28. februārī notika Rēzeknes apriņķa konference, kurā piedalījās delegāti no 12 līdzjutēju šūniņām.²

Rēzeknes organizācija darbojās LSD sastāvā, taču pastāvēja jautājums par to vai tā ietilps Krievijas Komunistiskās (boļševiku) partijas (KK(b)P) sastāvā, vai LSD sastāvā. Tika pat pieņemts lēmums par tās pievienošanu KK(b)P Vitebskas guberņas organizācijai.³

1919.g. no 1. līdz 6. martam RĪGĀ notika LSD (LKP) VI kongress, kurā pirmoreiz piedalījās arī latgales partijas organizāciju pārstāvji. Līdz ar to Latgales partijas organizācijas galīgi iekļāvās LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) sastāvā.

Pamatojoties uz LKP VI kongresā pieņemtajiem Statūtiem, LKP organizācijas pamatšūniņa bija pulciņš, pulciņi apvienojās rajonos, t.i. rajonu organizācijās, rajoni - apriņķa organizācijā.

1) LVA, PA-70.f., 1. apr., 2. l., 1. lp.

2) Turpat, 1. l., 24. o. p. lp.

3) LVA, PA-70.f., 1. apr., 2. l., 30. o. p. lp.

(Latgalē tie tika dēvēti par šūniņām)
Pulciņi veidojās darba vietās, ja tur strādāja ne mazāk kā 3 partijasbiedru. Laukos pulciņi veidojās pagastos.

Rajona darbību vadīja rajona biedru kopsapulce. Kārtējās darbības veikšanai tā ievēlēja rajona komiteju.

LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas darbību vadīja apriņķa komiteja, kuru ievēlēja apriņķa konferencē.

1919.g. pirmajā pusē partijas pulciņi pastāvēja tikai Rēzeknē. Laukos darbojās daži nelieli līdzjūtēju pulciņi.. 1919.g. augustā Rēzeknē, piemēram, bija 361 komunisti, bet laukos - tikai 8. Pēc pusgada, līdz ar daudzu Latvijas iedzīvotāju evakuāciju uz Latgali, galvenokārt Rēzekni, komunistu skaits laukos palielinājās līdz 204 biedriem.⁴

1919.g. vasarā LKP Rēzeknes apriņķa organizācijā atkal dominēja tendence, kura atbalstīja pievienošanos KK(b)P Vitebskas guberņas organizācijai⁵, tomēr LKP Latgales I konferencē, kura notika Rēzeknē 1919.g. 20.-22. augustā, tika pieņemta rezolūcija "Par Latgales vienību ar pārējo Latviju."⁶

1919.g. 7. augustā notika LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas I konference, kurā nolēma izformēt komunistu līdzjūtēju pulciņus, jo to pastāvēšana nebija paredzēta LKP Statūtos. To vietā tika nolemts izveidot kultūras un izglītības organizācijas - klubus, bibliotēkas, lasītavas.⁷

1919.g. augustā LKP Rēzeknes apriņķa organizācijā ietilpa 1 rajons - Pilsētas, bet 1919.g. 1. novembrī apriņķa komitejas sēdē tika apstiprināti vēl šādi rajoni⁸ :

- Andrupenes,
- Dricēnu, (PA-588.fonds)
- Kuļnevas,
- Sakstagala (pa-586.fonds)
- Silajāņu.

1919.g. 22. decembrī tika apstiprināts Vaivadu rajons⁹ (PA-585.fonds). Pie LKP Rēzeknes apriņķa komitejas darbojās propagandistu kolēģija.

4) Latvijas Komunistiskā partija 1918. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli.-Rīgā, 1958.-455., 464.lpp.

5) LKP 1918. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli.-402.lpp. un LVA, PA-70.f., 1.apr., 1.l., 32.-33.lp.

6) LKP 1918. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli-406., 407.lpp.,

7) Turpat, 385.lpp.,

8) LVA, PA-70.f., 1.apr., 2.l., 70.o.p.lp.

9) Turpat, 80.o.p.lp.

1920. g. 3. janvārī apvienotie latviešu un poļu spēki pārgāja uzbrukumā Latgalē. Pēc padomju varas likvidācijas 1920.g. 2. februārī LKP Rēzeknes apriņķa komiteja pārtrauca darbību.¹⁰

x x

x

Latvijas Valsts arhīva Sociālpolitisko dokumentu nodaļā ir sekojošie LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas rajonu komiteju un pulciņu fondi:

PA - 140. fonds - PĀRTIKAS KOMISARIĀTA LKP PULCIŅŠ (ŠŪNIŅA).
(LKP RĒZEKNES APRINĶA ORGANIZĀCIJAS).

1919.g. 16. janvārī LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) Rīgas organizācijas sastāvā tika nodibināts Pārtikas komisariāta pulciņš,¹¹ taču līdz ar padomju varas likvidāciju 1919.g. maijā, tas pārtrauca savu darbību. 1919.g. maijā Latvijas Padomju Valdība evakuējās uz Rēzekni, pēc tam - uz Veļikije Lukiem.

1919.g. 25. jūnijā Veļikije Lukos tika dibināts Latvijas Apgādības padomes LKP pulciņš,¹² kurš apvienoja Apgādības padomes un Pārtikas komisariāta partijas biedrus (1919.g. maijā Pārtikas komisariāts tika apvienots ar Latvijas Apgādības padomi (AP). Neskatoties uz to, ka pulciņš atradās Veļikije Lukos, tas ietilpa LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas sastāvā.¹³

1919.g. 28. oktobrī līdz ar Latvijas Apgādības padomes likvidāciju un tās funkciju nodošanu Pārtikas komisariātam¹⁴, pulciņu pārdēvēja par Pārtikas komisariāta LKP pulciņu. 1919.g. novembrī pulciņš tika pievienots Krievijas Komunistiskās (boļševiku) partijas (KK(b)P) Veļikije Luku apriņķa organizācijas Dzelzceļu rajonam¹⁵ (no 1920.g. maija - 2.Pilsētas rajons)¹⁶. 1920.g. augustā pulciņu likvidēja.

10) LVA, PA-70.f., 1.apr., 2.l., 85.o.p.lp.

11) LVA, PA-56.f., 1.apr., 1.l., 75.lp.

12) Turpat, PA-31.f., 2.apr., 9.l., 1.o.p.lp.

13) Turpat, PA-140.f., 1.apr., 2.l., 47.lp.

14) "Власть бедноты", 104 Nr., 28.10.1919.

15) LVA, PA-140.f., 1.apr., 1.l., 29.o.p.lp.

16) Turpat, 6.l., 120.lp.

PA-585. fonds - LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Vaivodu rajona komiteja.

1919. g. 5. martā LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas sastāvā tika nodibināts Vaivodu komunistu līdzjutēju pulciņš¹⁷⁾. 1919. g. 24. augustā tas sāka darboties kā Vaivodu LKP pulciņš¹⁸⁾.

1919. g. 1. novembrī pulciņu pievienoja jaunizveidotajam LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Andrupenes rajonam¹⁹⁾.

1919. g. 22. decembrī LKP Rēzeknes apriņķa komiteja apstiprināja Vaivodu rajonu²⁰⁾ ar komiteju priekšgalā.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja darbību pārtrauca.

PA-586. fonds - LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Sakstagala rajona komiteja.

1918. g. 29. decembrī LSD (no 1919. g. 1. marta - LKP) Rēzeknes apriņķa organizācijas sastāvā tika nodibināts Sakstagala komunistu līdzjutēju pulciņš²¹⁾. 1919. g. 25. augustā tā vietā izveidoja Sakstagala LKP pulciņu²²⁾.

1919. g. 14. septembrī Sakstagala pulciņš tika pievienots jaunizveidotajam LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Drcēnu rajonam²³⁾. 1919. g. 1. novembrī LKP Rēzeknes apriņķa komiteja apstiprināja Sakstagala rajonu ar komiteju priekšgalā (rajonā ietilpa Sakstagala un Ružinas pagastu partijas biedri)²⁴⁾.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja darbību pārtrauca.

¹⁷ LVA, PA-585. f., 1. apr., 1.1., 1. lp.

¹⁸ Turpat, 13. lp.

¹⁹ Turpat, PA-70.f., 1. apr., 2.1., 70. o.p. lp.

²⁰ Turpat, 80. o.p. lp.

²¹ LVA, PA-586. f., 1. apr., 1.1., 1. lp.

²² Turpat, 24. o.p. lp.

²³ Turpat, PA-588. f., 1. apr., 1.1., 1.-2. lp.

²⁴ Turpat, PA-70. f., 1. apr., 2.1., 70. o.p. lp.

PA-587. fonds - 15. armijas Kara pārtikas aparāta un Latvijas Apgādības padomes LKP pulciņš (šūniņa). (LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajons).

1919. g. maijā Latvijas Padomju valdība evakuējās uz Rēzekni, 1919. g. jūnijā tur tika izveidots 15. armijas pārtikas aparāta un Latvijas Apgādības padomes LKP pulciņš²⁵⁾. Tas apvienoja komunistus, kuri nodarbojās ar pārtikas sagādi gan kara, gan civilajām vajadzībām un darbojās Rēzeknē Latvijas Apgādības padomes (AP) ietvaros (pati AP atradās Veļikije Lukos). Pulciņš ietilpa LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajonā.

Līdz ar valdības darbības pārtraukšanu Rēzeknē 1920.g. janvārī, LKP pulciņš pievienojās Pārtikas komisariāta LKP pulciņam²⁶⁾, kurš atradās Veļikije-Lukos²⁷⁾. Pulciņa biedri pārcēlās uz Veļikije-Lukiem.

PA-588. fonds - LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Dricēnu rajona komiteja.

1919. g. 14. septembrī tika nodibināts LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Dricēnu rajons²⁸⁾ ar komiteju priekšgalā un 1919. g. 1. novembrī LKP Rēzeknes apriņķa komiteja rajonu apstiprināja.

Dricēnu partijas rajons apvienoja Dricēnu, Makašēnu un Sakstagala LKP pulciņus²⁹⁾. 1919. g. novembrī no Dricēnu rajona atdalījās pastāvīgs Sakstagala rajons. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja darbību pārtrauca.

PA-589. fonds - LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Dricēnu rajona Dricēnu pulciņš.

1919. g. 30. janvārī tika nodibināts Dricēnu komunistu līdzjutēju pulciņš³⁰⁾, kurš ietilpa LSD (no 1919. g. 1. marta - LKP) Rēzeknes apriņķa organizācijas sastāvā.

²⁵ LVA, PA-587. f., 1. apr., 1. l., 1. lp.

²⁶ Sk. PA-140. fonda Vēsturisko izziņu.

²⁷ LVA, PA-140. f., 1. apr., 6. l., 4. lp.

²⁸ Turpat, PA-588. f., 1. apr., 1. l., 1.-2. lp.

²⁹ LVA, PA-70. f., 1. apr., 2. l., 70. o.p. lp.

³⁰ Turpat, PA-589. f., 1. apr., 1. l., 1. lp.

1919.g. augustā ar LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas I konferences lēmumu līdzjūtēju pulciņa vietā tika izveidots Dricēnu partijas pulciņš.

1919.g. 14. septembrī pulciņu pievienoja jaunizveidotajam LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Dricēnu rajonam. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī Dricēnu pulciņš pārtrauca darbību.

PA - 590.fonds - IEKSLIETU UN TIESLIETU KOMISARIĀTU
LKP PULCIŅŠ (SŪNIŅA). (LKP RĒZEKNES
APRIŅĶA ORGANIZĀCIJAS PILSĒTAS RAJONS).

1919.g. 6. februārī tika nodibināts Iekšlietu komisariāta partijas pulciņš, bet nedaudz vēlāk - Tieslietu komisariāta partijas pulciņš.³¹ Abi pulciņi darbojās LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) Rīgas organizācijas sastāvā. 1919.g. maijā pulciņi, pārtrauca darbību. Pēc Latvijas Padomju valdības evakuācijas uz Rēzekni 1919.g. 9. augustā atkal tika izveidots Iekšlietu komisariāta LKP pulciņš, kurš ietilpa LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajona sastāvā.³² Augustā tam pievienojās Tieslietu komisariāta LKP pulciņš.³³ Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī pulciņš pārtrauca darbību.

PA - 591. fonds - RĒZEKNES APRIŅĶA KARA REVOLUCIONĀRĀS
KOMITEJAS LKP PULCIŅŠ (SŪNIŅA). (LKP RĒZEKNES
APRIŅĶA ORGANIZĀCIJAS PILSĒTAS RAJONS).

1919.g. 9. augustā tika nodibināts Rēzeknes apriņķa kara-revolucionārās komitejas partijas pulciņš³⁴, kurš darbojās LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajona sastāvā.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī pulciņš pārtrauca darbību.

31) LVA, PA-56.f., 1.apr., 1.l., 67.lp.; 13.l., 16.lp.

32) LVA, PA-590.f., 1.apr., 1.l., 1.lp.

33) Turpat, 1.o.p.lp.

34) Turpat, PA-70.f., 1.apr., 41.l., 1.lp.

15

PA - 592. fonds - LKP PULCIŅŠ (ŠŪNIŅA) "SPARTAKS". (LKP RĒZEKNES APRINĶA ORGANIZĀCIJAS PILSĒTAS RAJONS).

1919.g. augustā tika nodibināts partijas pulciņš, kurš apvienoja LKP CK, Latvijas Padomju valdības un Rēzeknes apriņķa komitejas darbiniekus.³⁵ Pulciņš darbojās ar nosaukumu "SPARTAKS" un ietilpa LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajona sastāvā.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī pulciņš pārtrauca darbību.

PA - 593. fonds - ADAMOVAS PADOMJU SAIMNIECĪBAS LKP PULCIŅŠ (ŠŪNIŅA). (LKP RĒZEKNES APRINĶA ORGANIZĀCIJAS PILSĒTAS RAJONS).

1919.g. augustā tika nodibināts Adamovas padomju saimniecības partijas pulciņš³⁶, kurš darbojās LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajona sastāvā.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī pulciņš pārtrauca darbību.

PA - 594. fonds - RĒZEKNES APRINĶA KARA REVOLUCIONĀRĀS KOMITEJAS JURIDISKĀS NODAĻAS LKP PULCIŅŠ (ŠŪNIŅA). (LKP RĒZEKNES APRINĶA ORGANIZĀCIJAS PILSĒTAS RAJONS).

1919.g. 22. septembrī tika nodibināts Rēzeknes apriņķa kara-revolucionārās komitejas juridiskās nodaļas partijas pulciņš,³⁷ kurš darbojās^{LKP} Rēzeknes apriņķa organizācijas Pilsētas rajona sastāvā. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī, pulciņš pārtrauca darbību.

35) LVA, PA-592.f., 1.apr., 1.l., 2.lp.

36) LVA, PA-593.f., 1.apr., 1.l., 1.lp.

37) Turpat, PA-594.f., 1.apr., 1.l., 1.-lp.

PA - 606. fonds - JANOPOLES LKP PULCIŅŠ (ŠŪNIŅA).
(LKP RĒZEKNES APRIŅKA ORGANIZĀCIJA).

No 1919.g. februārā Rēzeknes apriņķa Ļeņina pagastā (1918.g. 27. decembrī Rozenmuižas pagasta iedzīvotāju sapulcē tika pieņemts lēmums mainīt pagasta nosaukumu un pārdēvēt to par Ļeņina pagastu)³⁸ darbojās komunistu līdzjutēju pulciņš.³⁹ 1919.g. augustā tas darbību pārtrauca un tika izveidots LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Janopoles pulciņš,⁴⁰ kurš darbojās Ļeņina pagastā.

Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī, pulciņš pārtrauca darbību.

PA - 642. fonds - RĒZEKNES III INTERNACIONĀLES VĀRDĀ NOSAUKTAIS
STRĀDNIĒKU KLUBS.

1919.g. augustā tika nodibināts Rēzeknes III Internacionāles vārdā nosauktais Strādnieku klubs⁴¹, kurš 1920.g. janvārī pārtrauca darbību.

Kluba darbības mērķis bija proletariāta audzināšana komunistiskā garā. Lai veiktu kultūras izglītības darbu, klubā noorganizēja bibliotēku, lasītavu, dažādas lekcijas, tika rīkotas lekcijas, diskusijas, muzikāli, literāri un jautājumu vakari, teātra izrādes un tml.

Kluba darbību vadīja kluba biedru kopsapulce un izpildu komiteja.

Par kluba biedru varēja būt katrs, kurš atzīst kluba Statūtus un samaksā biedru naudu.

PA - 643. fonds - RĒZEKNES APRIŅKA DRICĒNU PAGASTA
STRĀDNIĒKU-ZEMNIEKU KLUBS "OKTOBRA
REVOLŪCIJA"

1919.g. septembrī Dricēnu pagastā tika nodibināts strādnieku-zemnieku klubs "Oktobra revolūcija"⁴², kurš darbību pārtrauca 1920.g. janvārī.

38) LKP 1918. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli-418.lpp.

39) LVA, PA-70.f., 1.apr., 1.l., 25.lp.

40) Turpat, 56.l., 6.o.p.lp.

41) Turpat, PA-642.f., 1.apr., 1.l., 2.lp. un PA-70.f., 1.apr., 2.l., 55.o.p. lp.

42) Turpat, PA-589.f., 1.apr., 1.l., 29.lp.

Kluba darbības mērķis bija proletariāta audzināšana komunistiskā garā. Kultūras un izglītības darba veikšanai, klubā tika noorganizēta bibliotēka, lasītava, dažādas sekcijas, tika rīkotas lekcijas, diskusijas, muzikāli, literāri un jautājumu vakari, teātra izrādes un tml.

Kluba darbību vadīja kluba biedru kopsapulce un izpildu komiteja.

Par kluba biedru varēja kļūt katrs, kurš atzīst kluba Statūtus un maksā biedra naudu.

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas 1.kat. arhiviste

Jh 7.10.93

T.Jakovļeva